

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sža/28/2015
Identifikačné číslo spisu:	7015200053
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7015200053.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a z členov JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: M., nar. XX.XX.XXXX, v I., líbyjskej štátnej príslušnosti, naposledy bytom v krajine pôvodu: v meste I., bez bližšieho označenia, okres I., počas pobytu na území Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) D., zastúpený Mgr. Jarmilou Várgovou, advokátkou, Brečtanová 21, Bratislava, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková ul. č. 6, 812 72 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu ČAS: MU-267-18/PO-Ž-2014 zo dňa 04.12.2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/2/2015-29 zo dňa 15. apríla 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/2/2015-29 zo dňa 15. apríla 2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Košiciach rozsudkom uvedeným vo výroku potvrdil rozhodnutie č. ČAS: MU-267-18/PO-Ž-2014 zo dňa 04.12.2014, ktorým odporca podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil navrhovateľovi azyl a podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle mu poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ v oprávnom prostriedku namietal, že odporca nedostatočne zistil skutkový stav veci v kontexte ochrany a zabezpečenia dodržiavania všetkých práv detí tak, ako to deťom navrhovateľa prináleží v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa, ktorého články aj citoval.

Navrhovateľ namietal, že úkon, ktorým sa údajne vzdal práva odvolania, nebol urobený slobodne a vážne a preto je neplatný.

Navrhovateľ svoj opravný prostriedok odôvodňoval tým, že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci a rozhodnutie odporcu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Navrhovateľ vo svojom opravnom prostriedku pred tým, ako pristúpil ku konkretizácii dôvodov opravného prostriedku, uviedol svoj stručný profil.

Podľa názoru krajského súdu je predloženie predtlačenej formulára v konaní účastníkovi za účelom preberania (doručenia) vydaného rozhodnutia správnym orgánom správne. Avšak, ak je takéto doručovanie cez formulár spojené súčasne s upozornením na vzdanie sa práva podať opravný prostriedok bez možnosti pripustenia voľby, že by sa účastník mohol v rovnakom formulári pri preberaní rozhodnutia svojho práva nevzdať, tak takáto nerovnováha vyvoláva v zmysle základných pravidiel konania (§ 3 Správneho poriadku, konkrétne § 3 ods. 1 veta druhá v spojení s odsekom 2), ktoré sa v zmysle ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (najmä rozsudky sp. zn. 1So/41/2012 a 1Sžr/68/2012) vzťahujú primerane aj na osobitné konania, oprávnenú pochybnosť, či skutočne išlo zo strany účastníka o slobodný prejav vôle. Z toho dôvodu krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutie odporcu. Dôvodom neudelenia azylu navrhovateľa bolo nesplnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. Navrhovateľ žiadosť o udelenie azylu zdôvodnil v Dotazníku žiadateľa o udelenie azylu zo dňa 25.09.2014 dvoma skutočnosťami: zdravotnými problémami svojich detí a zlou bezpečnostnou situáciou, ktorým odporca venoval náležitú pozornosť a vykonal dokazovanie okrem výsluchu navrhovateľa aj obsahom správ o krajine pôvodu (č.l. 85-99 administratívneho spisu), ktorých podstatnú časť v rozhodnutí s uvedením zdrojov aj uviedol. Krajský súd pri posudzovaní rozhodnutia odporcu poukázal na skutočnosť, že odporca správne vyhodnotil výpoveď navrhovateľa vo všetkých dôvodoch jeho odchodu z krajiny pôvodu.

K výroku o neudelení azylu navrhovateľovi krajský súd zdôraznil, že predpokladom udelenia azylu podľa § 8 zákona o azyle je existencia opodstatnených obáv z prenasledovania z dôvodov uvedených v tomto zákonom ustanovení. Podľa krajského súdu k naplneniu a preukázaniu konania, ktoré zákon o azyle definuje ako prenasledovanie (§ 2 písm. d/ bod 1), okrem všeobecných predpokladov (objektívna situácia) musí pristúpiť aj individuálne konanie subjektov, smerujúce voči konkrétnej osobe - navrhovateľovi. V prejednávanej veci však faktor prenasledovania alebo jeho hrozby nebol naplnený. Žiaden štátny orgán nevykonával voči navrhovateľovi žiadne kroky administratívneho, trestného, či iného postihu. Iba za predpokladu naplnenia týchto predpokladov môže dôjsť k splneniu ďalšej podmienky udelenia azylu, teda opodstatnenosti prezentovaných obáv, čo v danom individuálnom prípade nebolo preukázané. Odporca sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal dôvodmi žiadosti navrhovateľa o udelenie azylu. Tieto skutočnosti potom vyhodnotil z hľadiska kritérií uvedených v zákone o azyle a Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951. Z uvedených dôvodov po právnej stránke neboli splnené predpoklady udelenia azylu navrhovateľovi v zmysle zákona o azyle.

Podľa krajského súdu záver odporcu o tom, že navrhovateľ nesplnil podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle je vecne správny vzhľadom na záver odporcu o tom, že v danom prípade sa zjavne jedná o žiadateľa o azyl, ktorý objektívne nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov. Obdobne navrhovateľ nečelil ani takému konaniu zo strany neštátnych pôvodcov. Tomu nasvedčuje aj skutočnosť, že navrhovateľ na základe povoleného pobytu sa zdržiava na území SR od roku 2009 a pri dvoch návratoch do krajiny pôvodu nemal žiadne problémy.

V prípade navrhovateľa nebola preukázaná opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o postavení utečencov a zo zákona o azyle.

Krajský súd napokon uviedol, že sa podrobne zaoberal všetkými námietkami navrhovateľa uplatnenými v opravnom prostriedku a postup odporcu považuje v celom rozsahu za správny, v súlade so zákonom o azyle, keď v zmysle ustanovení § 13 ods. 1 zákona o azyle odporca navrhovateľovi azyl neudelil.

K odvolacej námietke, že odporca mal vziať do úvahy aj prítomnosť humanitných dôvodov, vyplývajúcich zo žiadosti navrhovateľa, krajský súd udáva, že rozhodnutie udeliť, či neudeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou správneho uváženia správneho orgánu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný. Pokiaľ teda odporca nezistil žiadnu subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov

a z toho dôvodu úvahu k takejto okolnosti ani nerozvedol, nepochybil (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžo/124/2005 zo dňa 23.01.2007). Napriek tomu odporca venoval náležitú pozornosť skúmaniu podmienok poskytovania zdravotnej starostlivosti pre deti navrhovateľa v krajine pôvodu a za tým účelom si zaobstaral aj potrebné podklady (č.l. 85-88 administratívneho spisu odporcu). Rovnako sa zaoberal aj stavom prístupu ku vzdelaniu (č.l. 88 administratívneho spisu odporcu). Rovnako tak nie je dôvodná námietka navrhovateľa, že odporca nedostal požadované informácie ohľadom stave školstva a zdravotníctva. Z administratívneho spisu odporcu (č.l. 88) vyplýva, že sa nepodarilo nájsť aktuálne informácie o školstve a zdravotníctve v meste Bani Walid, ale k situácii v školstve a zdravotníctve v Líbyi boli priložené informácie, z ktorých odporca vychádzal pri svojom rozhodovaní. Je však potrebné uviesť, že v tomto konaní deti navrhovateľa neboli účastníkmi konania, boli nimi spolu s matkou v konaní, vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn.: 5Saz/3/2014.

Krajský súd preto nepovažoval námietky opravného prostriedku navrhovateľa ohľadne nedostatočného zistenia skutkového stavu a nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, za dôvodné. Námietky navrhovateľa neboli podľa krajského súdu spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu a preto rozhodnutie odporcu potvrdil.

II.

Odvolanie navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie, v ktorom uviedol, že je otcom dvoch maloletých hendikepovaných detí, pochádzajúcich z Líbye, ktorý pricestoval na územie SR za účelom štúdií. Svoju azylovú žiadosť založil na nasledujúcich skutočnostiach:

obava o život svojich dvoch maloletých, mentálne i fyzicky postihnutých detí,

obava o vlastný život z dôvodu zlej bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu.

Podľa navrhovateľa jeho žiadosť o azyl mala byť posudzovaná v súvislosti s postavením a chorobou jeho maloletých detí, zároveň mal byť posúdený stav zdravotnej starostlivosti potrebnej pre riadny život maloletých, či možnosť uplatnenia ich ostatných práv, a to všetko so zohľadnením bezpečnostnej situácie v Líbyi. Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ uviedol aj dôvody, pre ktoré bolo potrebné zvážiť poskytnutie azylu z humanitných dôvodov, mal sa odvolací súd aj odporca zaoberať poskytnutím azylu podľa § 9 zákona o azyle.

Odporca však vydal rozhodnutie, ČAS: MU-267-18/PO-Ž-2014, ktorým síce poskytol navrhovateľovi doplnkovú ochranu, avšak neudelil mu azyl.

Navrhovateľ podal proti predmetnému rozhodnutiu odporcu opravný prostriedok z dôvodu, že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci a že rozhodnutie je nepreskúmateľne pre nedostatok dôvodov (v časti).

Krajský súd však rozhodnutie odporcu svojím rozsudkom potvrdil. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že námietky opravného prostriedku navrhovateľa ohľadne nedostatočného zistenia skutkového stavu a nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, nepovažoval za dôvodné.

Nakoľko s uvedenými závermi prvostupňového súdu navrhovateľ vyjadril nesúhlas, podal odvolanie z nasledovných dôvodov:

- súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

- rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

K nesprávnemu právnomu posúdeniu veci

navrhovateľ uviedol, že svoju žiadosť o azyl zakladá na fyzickom a mentálnom postihnutí svojich detí. Súd však vo svojom rozhodnutí na strane 6 uviedol, že „v tomto konaní deti navrhovateľa neboli účastníkmi konania, boli nimi spolu s matkou v konaní, vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp.zn.:5Saz/3/2014.“ Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi. Zároveň aj čl. 22 Dohovoru, ktorý upravuje postavenie detí, ktoré žiadajú o azyl a čl. 23, ktorý obsahuje úpravu vo vzťahu k postihnutým deťom, hovoria o potrebe zabezpečiť pre dieťa ochranu, dôstojnosť, zvláštnu starostlivosť a poskytnúť podporu a pomoc rodičom takýchto detí. Z uvedeného jednoznačne vyplýva

povinnosť štátnych orgánov konať pri akomkoľvek rozhodnutí o právach dieťaťa v súlade s jeho najlepším záujmom. Z tohto základného práva dieťaťa je potrebné vychádzať aj pri posudzovaní azylovej žiadosti navrhovateľa. Status otca ovplyvňuje život maloletých detí a preto úplné oddelenie posudzovania prípadu otca od maloletých detí je podľa nášho názoru nesprávne. Navrhovateľ zdôraznil, že rozhodovanie o právach navrhovateľa ako ich otca, sa dotkne aj maloletých detí, preto nemožno prípad rozhodovať bez súvislosti s budúcnosťou maloletých detí. Má preto zato, že by mal odporca a rovnako tak súd rešpektovať navrhovateľovo právo na rodinný a súkromný život podľa článku 8 Európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Prvostupňový súd zároveň vo svojom rozhodnutí na strane 5 uvádza, že „záver odporcu o tom, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle je vecne správny vzhľadom na záver odporcu o tom, že v danom prípade sa zjavne jedná o žiadateľa o azyl, ktorý objektívne nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov.“ Krajský súd podľa navrhovateľa úplne opomenul fakt, že pri konaní o medzinárodnej ochrane ide o prospektívne rozhodovanie, teda rozhodovanie do budúcnosti, typickým pre utečencov sur place ako je navrhovateľ. Preto záver súdu o tom, že navrhovateľ neuvádzal žiadne prípady prenasledovania považuje za nesprávne právne posúdenie. Predchádzajúce prenasledovanie nie je podmienkou pre udelenie azylu, tak ako to vyplýva z § 19a ods. 2 zákona o azyle: „Skutočnosť, že žiadateľ už bol prenasledovaný alebo utrpel vážne bezprávie alebo bol vystavený priamym hrozbám prenasledovania alebo vážneho bezprávia, je dôležitým znakom opodstatnenosti obavy žiadateľa z prenasledovania alebo hrozby vážneho bezprávia, ak nie sú závažné dôvody domnievať sa, že prenasledovanie alebo vážne bezprávie sa už nebude opakovať.“ Má preto zato, že krajský súd rovnako ako aj odporca pred ním sa mal zaoberať rizikom prenasledovania v prípade návratu do krajiny pôvodu.

Navrhovateľ poukázal na to, že v opravnom prostriedku zároveň namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia v časti o neudelení azylu z humanitných dôvodov. K tejto námietke sa krajský súd vyjadril na strane 6 rozhodnutia, kde uviedol, že „rozhodnutie udeliť, či neudeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou správneho orgánu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný. Pokiaľ teda odporca nezistil žiadnu subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov a tohto dôvodu úvahu k takejto okolnosti ani nerozvedol, nepochybil.“ Má za to, že takéto tvrdenia krajského súdu sú nesprávne, nakoľko v prípade navrhovateľa sa jedná o dôvod, ktorý sám o sebe zakladá dôvod na udelenie humanitného azylu. Súd nemôže argumentovať prípadom 1Szo/124/2005, nakoľko v prípade navrhovateľa boli tvrdené dôvody na udelenie humanitného azylu, preto ich mal odporca rozobrať a posúdiť všetky dôkazy, ktoré boli za týmto účelom predložené, zverejniť správnu úvahu a prípadné neudelenie azylu odôvodniť.

K neúplne zistenému skutkovému stavu

Navrhovateľ vyjadril presvedčenie, že krajský súd neúplne zistil skutkový stav, najmä s ohľadom na skúmanie postavenia navrhovateľa ako príslušníka osobitnej sociálnej skupiny- rodiča maloletých postihnutých detí (a to z dôvodu zastávania názoru, že obavy maloletých detí nie sú rozhodné pre prípad navrhovateľa, nakoľko tieto nie sú účastníkmi konania, tak ako sme namietali vyššie). Prvostupňový súd na strane 6 uviedol, že „odporca venoval náležitú pozornosť skúmaniu podmienok poskytovania zdravotnej starostlivosti pre deti navrhovateľa v krajine pôvodu a za tým účelom si zaobstaral aj potrebné podklady.“ Ako bolo uvedené v opravnom prostriedku, tieto informácie sú nepravdivé. Z verejne dostupných správ vyplýva, že hoci Ústava rieši práva osôb s telesným, zmyslovým, mentálnym a duševným postihnutím a žiada, aby štát poskytoval peňažné a iné druhy sociálnej pomoci, výslovne však nezakazuje diskrimináciu. Vláda nemohla efektívne vymáhať tieto ustanovenia kvôli administratívnej neschopnosti. Takto je de facto zabránený prístup takýchto osôb k vzdelaniu, práci, ale i informáciám. Tieto osoby čelia spoločenskej stigmatizácii a porušovaniu ľudských práv. Odporca rovnako neodôvodňuje, ako sa vysporiadal s právami dieťaťa tak, ako im to garantuje Dohovor o právach dieťaťa (čl.3 ods. 1, čl. 22, čl. 23) a ako skúmal možnosti „viesť riadny život“. Súd mal preskúmať, či boli vyslovené tvrdenia ohľadom žiadosti o humanitný azyl a či sa týmito tvrdeniami a dôkazmi (napr. lekárske správy) odporca zaoberal. Prvostupňový súd tak však neurobil, čím neúplne zistil skutkový stav.

Prvostupňový súd neúplne zistil skutkový stav a dospel k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci, keď konštatoval nenaplnenie podmienok na udelenie azylu. Má zato, že súd mal posudzovať prípad navrhovateľa, s ohľadom na postavenie jeho detí, ktoré kvôli ich hendikepu spadajú do osobitnej

sociálnej skupiny a tým by boli vystavení diskriminačným opatreniam v krajine pôvodu. Keďže tak súd bez riadneho odôvodnenia neurobil má zato, že prípad nesprávne právne posúdil.

Má za to, že krajský súd pri svojom rozhodovaní o návrhu navrhovateľa nepostupoval v súlade s platnými predpismi a pri svojom konaní sa dopustil pochybení.

S ohľadom na uvedené, žiadal, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadril tak, že navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny.

Podľa odporcu z priebehu celého administratívneho konania je zrejmé, že navrhovateľ v priebehu konania neuviedol, že by bol v krajine pôvodu prenasledovaný, resp. mal obavy z prenasledovania z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle. Dôvody, ktoré uviedol takýmto nie sú. Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom pomerne úzko vymedzené a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona a azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d) zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti. Odporca má povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 Správneho poriadku len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol, pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by odporcovi vznikla povinnosť, aby si sám domýšľal právne relevantné dôvody na udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne si k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia. Odporca uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu dôvodov uvádzaných v opravnom prostriedku a dospel k názoru, že správny orgán rozhodol na základe správneho právneho posúdenia veci, pretože navrhovateľovi sa nepodarilo preukázať opodstatnené obavy z prenasledovania z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle. V odôvodnení rozhodnutia zároveň zistený stav veci komplexne opísal, uviedol z akých podkladov pri rozhodnutí vychádzal, a prečo navrhovateľovi azyl neudelil. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia je zrejmé, z akých skutočností pri jeho vydaní vychádzal, na základe čoho rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia. Správny orgán skutkový stav veci zistil dostatočným a zákonným spôsobom, pričom rozhodnutie zákonným spôsobom aj odôvodnil.

Navrhovateľ namietal, že maloletým deťom navrhovateľa, a následne aj navrhovateľovi mal byť udelený azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle. Tak ako je v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvedené, zákon o azyle výslovne neukladá povinnosť správneho orgánu uviesť do výroku negatívne rozhodnutie o neudelení azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 tohto zákona. Nejde o nárok, o ktorom musí správny orgán rozhodnúť ex lége, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu, ktorý nie je preskúmateľný súdom. Odporca na základe posúdenia zdravotného stavu detí navrhovateľa, vychádzajúceho zo zdravotných správ, ako aj po posúdení všeobecnej bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu navrhovateľa dospel k záveru, že azyl z humanitných dôvodov nemožno udeliť, pretože neboli splnené podmienky článku 13 Nariadenia ministra vnútra SR č. 34 z r. 2014, kde sú stanovené podmienky, za ktorých možno udeliť azyl z humanitných dôvodov. Odporca je toho názoru, že poskytnutie doplnkovej ochrany, ktorá sa opätovne posudzuje, dostatočným spôsobom zabezpečuje náležitú ochranu navrhovateľa, ako aj jeho detí.

Vzhľadom na uvedené je odporca toho názoru, že navrhovateľ v priebehu konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, ani navrhovateľ v opravnom prostriedku, neuviedol a nepreukázal také skutočnosti, ktoré by ho oprávňovali vydať rozhodnutie o udelení azylu, a má za to, že správny orgán objektívne a individuálne posúdil všetky relevantné okolnosti týkajúce sa predmetnej veci. Zistil, že navrhovateľ uvádzal iné skutočnosti ako tie, ktoré sú uvedené v § 8, 9, 10 zákona o azyle, a preto považuje napadnuté rozhodnutie v časti o neudelení azylu za vydané v súlade so zákonom o azyle a Ženevským dohovorom z r. 1951 o právnom postavení utečencov.

Z uvedeného dôvodu navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu potvrdil.

IV.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Napadnutým rozhodnutím ČAS: MU-267-18/PO-Ž-2014 zo dňa 04.12.2014 odporca podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil azyl navrhovateľovi a súčasne podľa ustanovenia § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle poskytol doplnkovú ochranu na dobu 1 roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ počas povoleného pobytu na území SR požiadal dňa 12.09.2014 o poskytnutie medzinárodnej ochrany z dôvodu obavy o svoj život, ako aj život členov jeho rodiny v dôsledku ozbrojených nepokojov v domovskej krajine. Ďalším dôvodom bola skutočnosť, že navrhovateľ má dve handicapované deti, ktoré by v Líbyi nemali takú starostlivosť ako na Slovensku, kde sa cíti byť v bezpečí.

Navrhovateľ pricestoval na územie SR legálne dňa 10.12.2009, pričom získal povolenie na prechodný pobyt za účelom štúdia na Technickej univerzite v Košiciach, ktoré ho oprávňuje aj pracovať.

Odporca v napadnutom rozhodnutí uviedol, že s navrhovateľom bol vykonaný pohovor, v rámci ktorého navrhovateľ uviedol ako primárny dôvod žiadosti o poskytnutie medzinárodnej ochrany zdravotný stav svojich detí, ktoré sú postihnuté mentálne aj fyzicky a potrebujú špeciálnu školu a starostlivosť. Po návrate do Líbye v dôsledku zlej bezpečnostnej situácie by deti boli odrezané od sveta po sociálnej a zdravotnej stránke. Ako druhý dôvod navrhovateľ uviedol zlú bezpečnostnú situáciu v Líbyi, ktorá je rozdelená na dva tábory. Mesto, kde pred odchodom býval, utrpelo počas povstania veľké škody. Od súrodencov vie, že ozbrojenci opustili mesto Bani Walid a bojuje sa len v okolí mesta Tripolis, kde bolo jediné centrum pre postihnuté deti. V podmienkach súčasnej Líbye by jeho deti nemali osobitný prístup a špeciálne programy aké majú v špeciálnej škole na Slovensku. V roku 2012 a 2013 bol na návšteve v Líbyi a počas týchto pobytov nemal problémy pri vstupe, ani pri vycestovaní z krajiny pôvodu. V krajine pôvodu sa politicky neangažoval a neuvádzal ani problémy so štátnymi orgánmi alebo inými skupinami, či obyvateľmi.

Do konania navrhovateľ predložil líbyjský cestovný pas, slovenské povolenie na pobyt, potvrdenie zo Špeciálnej základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím a viaceré lekárske správy o zdravotnom stave jeho detí.

Odporca v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že okruh dokazovania závisí od okruhu okolností, ktoré žiadateľ o azyl v priebehu administratívneho konania na odôvodnenie svojej žiadosti uvedie. Ďalej uviedol, že všetky skutočnosti uvedené navrhovateľom boli počas konania objektívne vyhodnotené a komplexne posúdené.

Odporca v napadnutom rozhodnutí, vychádzajúc z informácií Odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce Migračného úradu uviedol, že zdravotná starostlivosť je postihnutá nielen bojmi, pri ktorých došlo k poškodeniu nemocníc, ale aj skutočnosťou, že hrozí totálny chaos poskytovania zdravotnej starostlivosti po tom, ak Líbyu opustí zahraničný zdravotný personál. V dôsledku zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie došlo k evakuácii viacerých medzinárodných organizácií, čo malo za následok tisíce vysídlených a zraniteľných osôb, závislých od nepripravených sietí, prevádzkovaných dobrovoľníkmi. V meste Bani Walid v poslednom čase nie sú hlásené väčšie ozbrojené konflikty, ale situácia zostáva stále citlivá.

Odporca skonštatoval, že v prípade navrhovateľa sa jedná o prípad žiadateľa „sur place“, pretože navrhovateľ sa zdržiaval na území SR od roku 2009, ale o udelenie požiadal až v roku 2014 a okolnosti, pre ktoré žiada o azyl, nastali v krajine pôvodu v dobe jeho neprítomnosti.

Ďalej odporca zdôvodnil, prečo neudelil azyl podľa §§ 9 a 10 zákona o azyle. V prípade tzv. humanitárneho azylu sa opiera o rozhodovacia prax súdov, ale aj článok 11 Nariadenia Ministra vnútra SR č. 1 zo dňa 11.01.2007 o postupe migračného úradu a útvarov Policajného zboru pri vykonávaní zákona o azyle.

Odporca vzhľadom na to, že u navrhovateľa neboli splnené podmienky pre udelenie azylu, posúdil podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany a z dôvodu, že nie je možné vylúčiť, že by nemohol byť vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, poskytol navrhovateľovi doplnkovú ochranu na dobu

jedného roka odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Napokon odporca v rozhodnutí konštatoval, že o azyl alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR požiadala aj manželka navrhovateľa E. spolu s deťmi F. a U., ktorým rozhodnutím MV SR Migračného úradu ČAS: MU-268-18/PO-Ž-2014 zo 04.12.2014 nebol udelený azyl a bola im poskytnutá doplnková ochrana na území SR.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné potvrdiť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26. augusta 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

Podľa § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý
a/ má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
b/ je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 10 zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak,

a/ manželovi azyllanta, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď azyllant odišiel z krajiny pôvodu a azyllant so zlúčením vopred písomne súhlasí,

b/ slobodným deťom azyllanta alebo osoby podľa písmena a/ do 18 rokov ich veku alebo

c/ rodičom slobodného azyllanta mladšieho ako 18 rokov, ak s tým azyllant vopred písomne súhlasí (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo udelí azyl osobám uvedeným v odseku 1, len ak ide o zlúčenie rodiny s azyllantom, ktorému bol azyl udelený podľa § 8 (ods. 3).

Ministerstvo udelí azyl aj dieťaťu narodenému azyllantke na území Slovenskej republiky, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 4).

Podľa § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej

hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 13b zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny poskytne doplnkovú ochranu ak tento zákon neustanovuje inak,

a/ manželovi cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď cudzinec odišiel z krajiny pôvodu a tento cudzinec so zlúčením vopred písomne súhlasí,

b/ slobodným deťom cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, alebo osoby podľa písmena a/ do 18 rokov ich veku alebo

c/ rodičom slobodného cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, mladšieho ako 18 rokov (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu aj dieťaťu narodenému na území Slovenskej republiky cudzinke, ktorej sa poskytla doplnková ochrana, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 3).

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o neudelení azylu a poskytnutí doplnkovej ochrany, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku, a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu o neudelení azylu.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Uvedené námietky vyhodnotil odvolací súd za nedôvodné.

Krajský súd sa podrobne zaoberal všetkými námietkami navrhovateľa, k ich vyhodnoteniu nemá odvolací súd žiadne výhrady a pre ich správnosť na ne v podrobnostiach odkazuje. V prejednávanvej veci je zrejmé, že odporca zdôvodnil rozhodnutie o neudelení azylu na území Slovenskej republiky nepreukázaním opodstatnenosti obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, tak ako to vyplýva zo Ženevskej konvencie z roku 1951 o právnom postavení utečencov a zákona o azyle.

Z administratívneho spisu je zjavné, že odporca vykonal v konaní náležité dokazovanie procesne legálnymi dôkazmi, a to výsluchom navrhovateľa a obsahom správ o krajine pôvodu (odporca vychádzal z informácií Odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce z Analýza krajín pôvodu- Líbya z 13.11.2014 pod č. ODZS-2014/00000412-002, informácie z tlače za rok 2014, vrátane odporúčania MZ SR z 1.12.2014), z ktorých vyhodnotil a stručne popísal súčasnú politicko - spoločenskú situáciu v krajine pôvodu so zameraním na dôvody, pre ktoré navrhovateľ žiadal o udelenie azylu a bezpečnostné riziko prípadného návratu navrhovateľky do krajiny pôvodu.

Ako vyplynulo z dotazníka žiadateľa o azyl zo dňa 25.09.2014 navrhovateľ uviedol, že dôvodom jeho žiadosti o azyl bol zdravotný stav jeho detí, ktoré sú postihnuté mentálnou zaostalosťou - oneskorený vývoj. Na Slovensku deti dostávajú všetko potrebné po zdravotnej stránke a majú špeciálnu školu. Na rozdiel od Líbye v dôsledku nedostatku zdravotnej starostlivosti a zároveň neprítomnosti špeciálnych škôl by boli jeho deti odrezané od sveta po sociálnej aj zdravotnej stránke. Druhým dôvodom bola bezpečnostná situácia v Líbyi, t. č. nepriaznivá. Navrhovateľ vyjadril obavy z následkov pre zdravotný stav detí.

Navrhovateľom označené dôvody, pre ktoré žiadal udeliť azyl, odporca považoval za neopodstatnené z

hľadiska udelenia azylu na území SR. V tejto súvislosti odporca poukázal na to, že podľa vyjadrenia navrhovateľa, nebolo voči nemu nikdy vedené trestné konanie, nikdy nebol zadržaný oficiálnymi štátnymi orgánmi a nebolo preukázané, že by mal v krajine pôvodu nejaké problémy s líbyjskymi štátnymi orgánmi.

Odporca teda s poukazom na to, že navrhovateľ ako dôvod odchodu z krajiny pôvodu uviedol nepriaznivú situáciu v krajine pôvodu (ozbrojené konflikty, ktoré ohrozujú životy bežných občanov), vyhodnotil jeho žiadosť o azyl ako nedôvodnú, nakoľko podľa jeho názoru navrhovateľ, nespĺnil zákonom stanovené podmienky pre udelenie azylu pretože v jeho prípade nebola preukázaná opodstatnenosť obáv z prenasledovania z dôvodov relevantných pre udelenie azylu.

Z rozhodnutia odporcu napokon vyplýva, že o azyl alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR požiadala aj manželka navrhovateľa E. spolu s deťmi F. a U., ktorým rozhodnutím MV SR Migračného úradu ČAS: MU-268-18/PO-Ž-2014 zo 04.12.2014 nebol udelený azyl a bola im poskytnutá doplnková ochrana na území SR.

Doplnková ochrana na dobu jedného roka bola poskytnutá aj navrhovateľovi a to s poukazom na celkovú situáciu v krajine pôvodu.

Odporca v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v priebehu konania neboli zistené také skutočnosti, ktoré by viedli k udeleniu azylu podľa § 9 zákona o azyle, na ktorý nie je právny nárok, preto navrhovateľovi neudelil azyl ani z humanitných dôvodov.

Je teda zrejmé z akých dôkazných prostriedkov pri svojom rozhodovaní vychádzal, pričom odvolací súd zhodne s názorom krajského súdu dospel k záveru, že odporca riadne vyhodnotil dokazovanie, ktoré vyústilo v riadne zistený skutkový stav, z ktorého odporca vychádzal pri svojom rozhodovaní o tom, či u navrhovateľa existujú dôvody pre udelenie azylu podľa § 8 a §10 zákona o azyle.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má odporca len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol. Pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by odporcovi vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia.

Pokiaľ teda odporca dospel k záveru, že dôvody navrhovateľa, pre ktoré žiadal udeliť azyl na území Slovenskej republiky nemožno považovať za relevantné dôvody pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky, nachádza oporu vo výsledkoch vykonaného dokazovania ako aj v citovaných ustanoveniach zákona o azyle, podľa odvolacieho súdu krajský súd nepochybil, keď považoval rozhodnutie z týchto dôvodov za vecne správne a zákonné.

Primárnym dôvodom neudelenia azylu navrhovateľovi bolo nesplnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. S takýmto záverom bolo potrebné súhlasiť. Navrhovateľ požiadal o udelenie azylu z dôvodu bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu a zo zdravotných dôvodov svojich maloletých detí.

Takýto dôvod nie je podraditeľný pod žiaden z relevantných dôvodov v zmysle zákona o azyle, pričom nad rámec vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že za prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle je nutné považovať len také ohrozenie života či slobody, ktoré je trpené, podporované či prevádzané štátnou mocou, pričom zlá bezpečnostná situácia v krajine pôvodu a nedostatok zdravotnej starostlivosti, chýbajúce špeciálne školy pre maloleté deti nie sú relevantným dôvodom pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle.

Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d/ zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti, a to v oboch prípadoch v dobe podania žiadosti o azyl,

teda spravidla v dobe bezprostredne nasledujúcej po odchode z krajiny pôvodu.

Primárnym dôvodom neudelenia azylu navrhovateľovi bolo nesplnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. S takýmto záverom bolo potrebné súhlasiť. Navrhovateľ požiadal o udelenie azylu z dôvodu nepriaznivej bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu a zlej zdravotnej starostlivosti prichádzajúcej do úvahy pre jeho maloleté deti. Tieto okolnosti však odporca zohľadnil v rozhodnutí, ktorým poskytol navrhovateľovi (v inom konaní manželke a maloletým deťom) doplnkovú ochranu.

Pokiaľ teda odporca dospel k záveru, že navrhovateľ nespĺňa podmienky pre udelenie azylu, pretože takýto dôvod nie je možné podradiť pod žiaden z relevantných dôvodov pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle, bolo potrebné s takýmto názorom súhlasiť.

Podľa odvolacieho súdu záver odporcu o tom, že navrhovateľ nenaplnil podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle je vecne správny a krajský súd nepochybil, keď jeho rozhodnutie potvrdil. Odvolací súd sa stotožnil s názorom krajského súdu, že navrhovateľovi nehrozilo prenasledovanie napĺňajúce znaky podľa § 2 písm. d/ zákon o azyle.

Odvolacie námietky navrhovateľa neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorý rozhodnutie odporcu potvrdil. Námietka navrhovateľa, že spĺňala podmienky pre udelenia azylu z humanitných dôvodov neobstoí.

Odporca totiž v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že dôvody pre ktoré navrhovateľ žiadal udeliť azyl nepovažoval ani za dôvody pre udelenie azylu podľa § 9 zákona o azyle.

Vlastné rozhodnutie udeliť či neudeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou voľnej správnej úvahy odporcu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný.

Súd preskúmava úvahu správneho orgánu len v tom smere, či nevybočila z medzí a hľadísk stanovených zákonom (§ 245 ods. 2 OSP), či je v súlade s pravidlami logického myslenia a či podklady pre takýto úsudok boli zistené úplne a riadnym procesným postupom.

Zákon výslovne neukladá povinnosť správneho orgánu uviesť do výroku negatívne rozhodnutie o neudelení azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle. Keďže nejde o nárok, o ktorom musí rozhodnúť správny orgán ex lege, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu, ktorý nie je preskúmateľný súdom, námietka navrhovateľa, že správny orgán rozhodol nesprávne, keď azyl z humanitných dôvodov neudelil, neobstoí.

Pokiaľ odporca nepovažoval dôvody navrhovateľky pre udelenie azylu za takú subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, pričom túto úvahu uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, nebolo možné považovať uvedenú námietku navrhovateľky za dôvodnú.

Odvolacie námietky navrhovateľa preto vyhodnotil Najvyšší súd Slovenskej republiky za nedôvodné a nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorý ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 OSP).

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP a § 246c OSP, keď navrhovateľovi, ktorý nemal úspech vo veci náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.